

Dopady koronavirové epidemie na podnikání v Karlovarském kraji II

Vyhodnocení dotazníkového šetření

Zpracovala:

Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje

Květen 2020

Obsah

Seznam grafů	3
Základní údaje o šetření a respondentech	4
Vyhodnocení jednotlivých otázek.....	6
1. Byli jste nuceni uzavřít provoz firmy/živnosti?	6
2. V případě omezení provozu uveďte, na kolik procent nyní funguje váš provoz?	6
3. Byli jste nuceni propustit zaměstnance?	7
4. Jaké jsou důvody nepřítomnosti vašich zaměstnanců na pracovišti?	8
5. Zaznamenali jste v posledním týdnu pokles zakázek oproti normálnímu stavu?	8
6. Očekáváte další pokles zakázek v příštích 14 dnech?.....	9
7. S jakým zásadním problémem se nyní potýkáte?	10
8. Jaká opatření jste přijali pro udržení podnikatelské činnosti/výroby v současné situaci?	11
9. Využijete či jste využili nějakou z podpor státu?	11
10. Jsou pro vás otevřené hraniční přechody dostačující?.....	12
11. Jaká opatření by Vám v současné situaci pomohla?	13
12. Závěr	14
Výstupy z šetření	14

Seznam grafů

Graf 1: Procentní vyjádření respondentů rozdělených dle oborů podnikání

Graf 2: Velikost dotazovaných subjektů podle počtu zaměstnanců

Graf 3: Procentní vyjádření - uzavření provozovny / živnosti

Graf 4: Procentní vyjádření současného fungování provozu / živnosti

Graf 5: Situace v zaměstnanosti

Graf 6: Důvody nepřítomnosti zaměstnanců ve firmách

Graf 7: Pokles zakázek ve firmách v současnosti

Graf 8: Prognóza poklesu zakázek ve firmách v následujících týdnech

Graf 9: Zásadní problémy podnikatelů

Graf 10: Přijatá opatření pro udržení chodu podnikatelské činnosti

Graf 11: Využívané státní podpory

Graf 11: Procentní vyjádření vlivu uzavření hranic se SRN

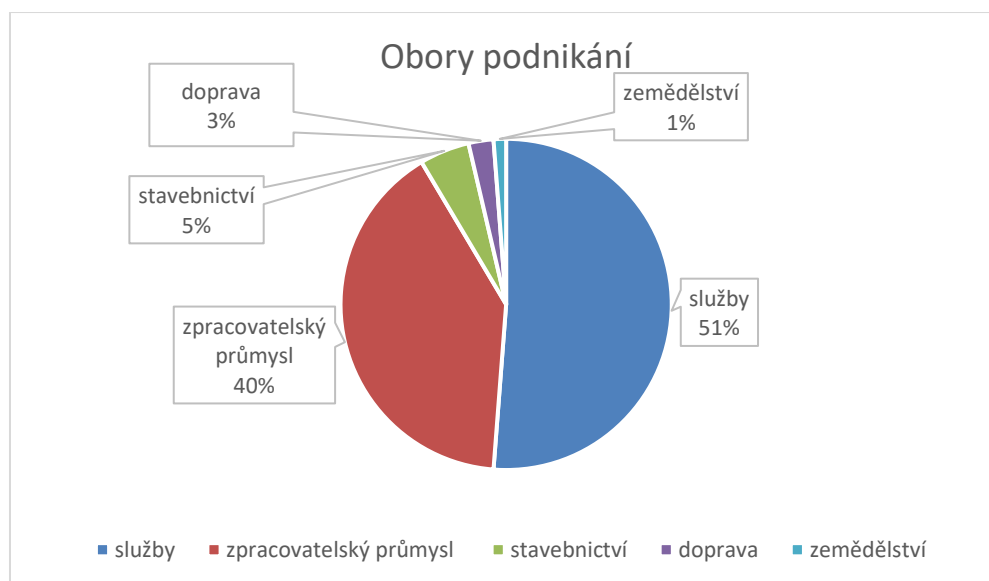
Graf 12: Souhrn návrhů respondentů na zmírnění dopadů koronavirové epidemie

Základní údaje o šetření a respondentech

Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje společně s Agenturou pro rozvoj podnikání a investic CzechInvest realizovala v období 5. - 12. 5. 2020 druhou fázi šetření zaměřeného na dopady mimořádných opatření vyhlášených vládou ČR z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru na území ČR s cílem shromáždit informace o tom, jak tato skutečnost ovlivnila podnikatelské subjekty v Karlovarském kraji a získat podněty pro očekávaná vhodná opatření pro zmírnění těchto dopadů.

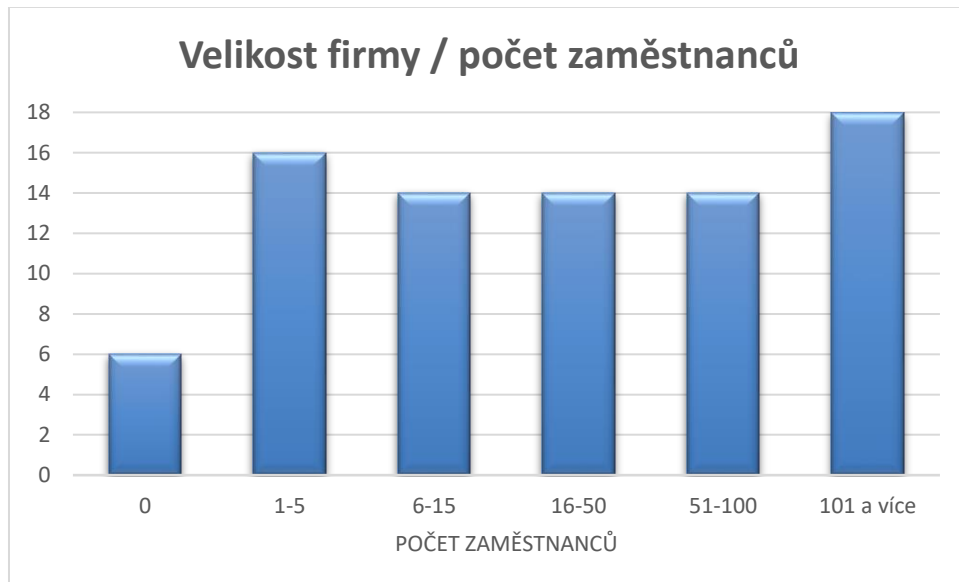
Byl osloven menší vzorek podnikatelských subjektů v Karlovarském kraji z různých oborů činností, kdy hlavní důraz byl kladen na rychlost získaných dat a různorodost respondentů. Elektronický dotazník vyplnilo 82 podnikatelských subjektů. Výstupy a zjištění jsou souhrnně zpracovány do formulace výsledků k jednotlivým otázkám. Společnosti a osoby, které se zúčastnily šetření, zastupují nejvýznamnější obory podnikání, jak ukazuje graf 1. Největší podíl respondentů byl ze sektoru služeb (ubytování, poradenství, pohostinství, prodej), který je zasažen omezeními nejvíce. Pro objektivnost výsledků jsou ale zastoupeny i další obory podnikání, které byly pro přehlednost souhrnně sloučeny do skupiny doprava, zpracovatelský průmysl a stavebnictví.

Graf 1: Procentní vyjádření respondentů rozdělených dle oborů podnikání

Z pohledu velikosti dotazovaných firem a podnikajících osob se průzkumu zúčastnilo nejvíce firem o velikosti více jak 101 zaměstnanců, druhou největší skupinou respondentů jsou naopak mikro firmy do pěti zaměstnanců. Zastoupeny jsou ale reprezentativně i další podniky a také OSVČ, které nemají žádné zaměstnance, což je patrné z grafu 2.

Graf 2: Velikost dotazovaných subjektů podle počtu zaměstnanců

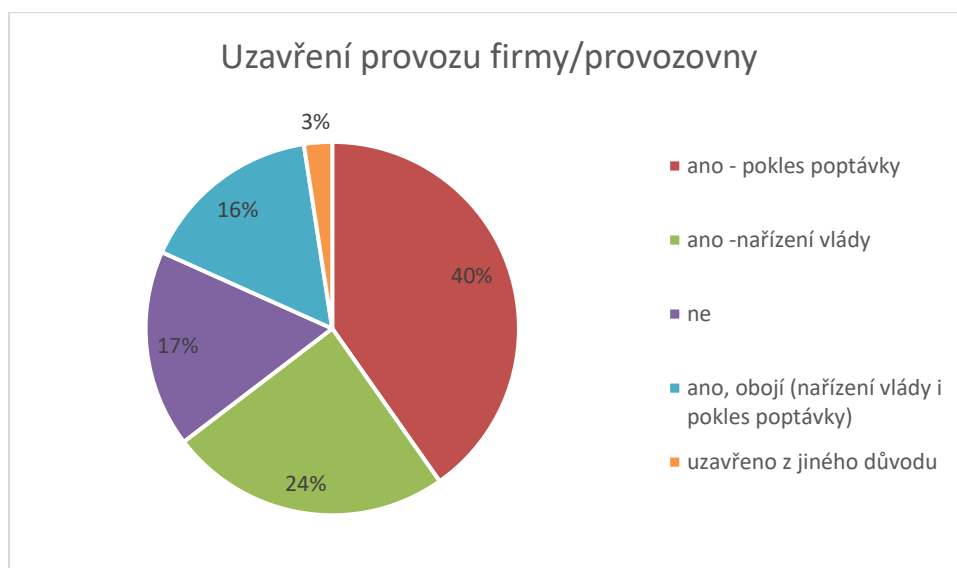
Z obou grafů je tedy patrné relevantní zastoupení dotazovaných z různých oborů a všech velikostí tak, aby výsledky šetření byly dostatečně vypovídající.

Vyhodnocení jednotlivých otázek

Níže následuje interpretace odpovědí na všechny položené otázky, na které odpověděla většina respondentů šetření. Jednalo se o 12 uzavřených otázek s výběrem z několika možností a o 4 otevřené otázky, kde mohli dotazovaní vyjádřit své názory vlastním textem. Výstupy byly zpracovány formou různých druhů grafů vhodných podle zobrazovaných skutečností a doplněných slovním hodnocením.

1. Byli jste nuceni uzavřít provoz firmy/živnosti?

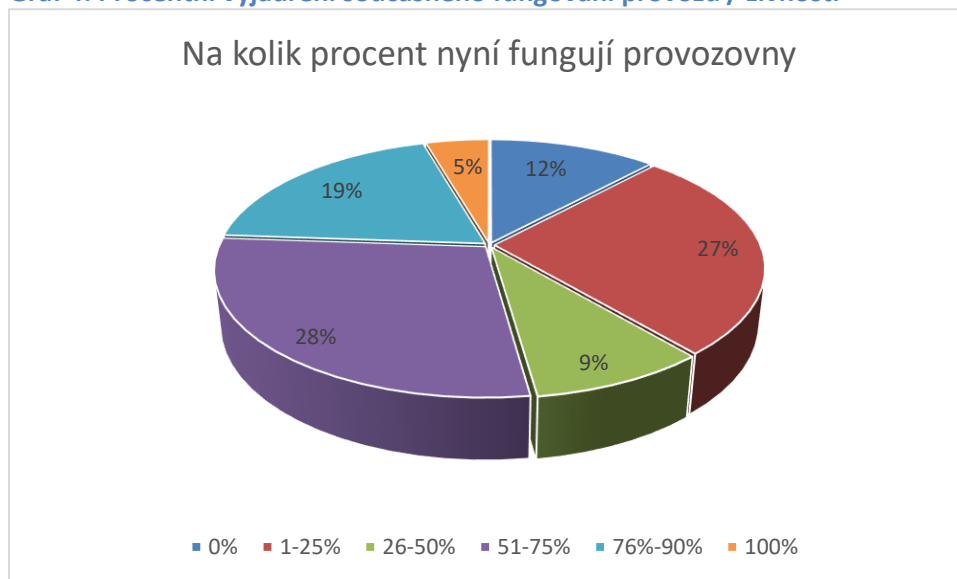
Graf 3: Procentní vyjádření - uzavření provozovny / živnosti

Pouze 17 % procent firem se koronavirová krize nedotkla a tyto firmy nemuseli omezovat svůj provoz, jedna firma dokonce hlásí nárůst zakázek. Naopak úplně uzavřít nebo omezit činnost firmy muselo 83 % subjektů, tedy více než 3/4. Důvodem uzavření nebo omezení byl nejčastěji pokles poptávky, a to celých 40 %, druhým nejčastějším důvodem bylo mimořádné nařízení vlády ČR (24 % - jedná se o subjekty, které museli svoji činnost výrazně omezit nebo úplně zavřít provozovny, kde činnost vykonávají), 16 % respondentů uvádí, že se jich dotkly oba tyto důvody, tedy jak pokles poptávky, tak vládní nařízení. Další 3 % firem uvádějí, že musely svůj provoz omezit, avšak z jiných důvodů, než jsou dva výše uváděné, patří mezi ně například absence zaměstnanců z důvodu čerpání ošetřovného nebo pozastavení vyplácení financování z dotací.

2. V případě omezení provozu uveďte, na kolik procent nyní funguje váš provoz?

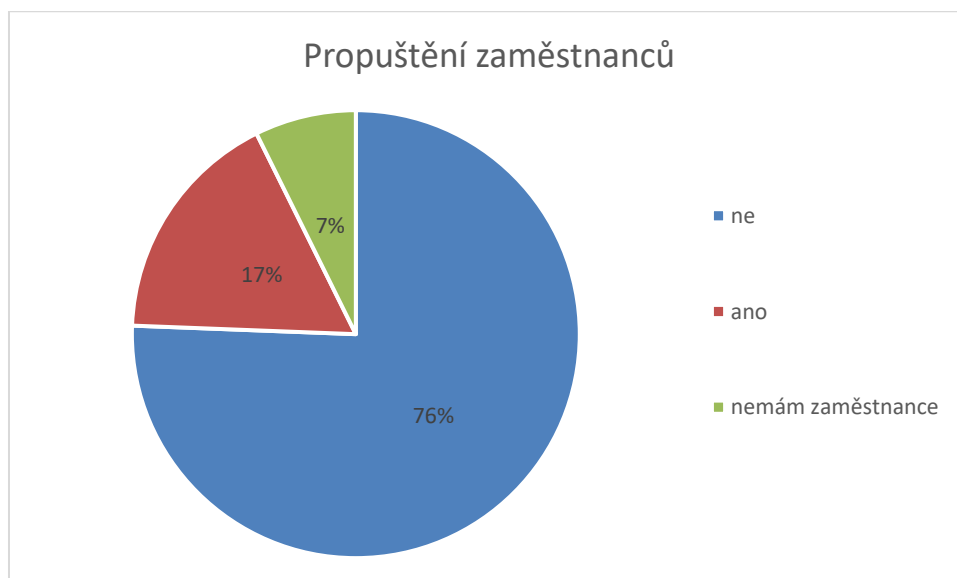
Graf 4: Procentní vyjádření současného fungování provozu / živnosti

Z druhého grafu, který znázorňuje, na kolik procent nyní fungují provozovny firem, je alarmující to, že již téměř polovina (48 %) omezila svůj provoz o více jak polovinu oproti běžnému stavu, z toho 12 % muselo svůj provoz uzavřít úplně. Jen 5 % firem nemuselo výrazně omezit svůj provoz, což je oproti poslednímu dotazníkovému šetření, které jsme dělali koncem března, pokles o 8 %. Nejmenší omezení je u zpracovatelského průmyslu a stavebnictví, největší u služeb zejména v oblasti hotelnictví, cestovního ruchu a lázeňství.

3. Byli jste nuceni propustit zaměstnance?

Graf 5: Situace v zaměstnanosti

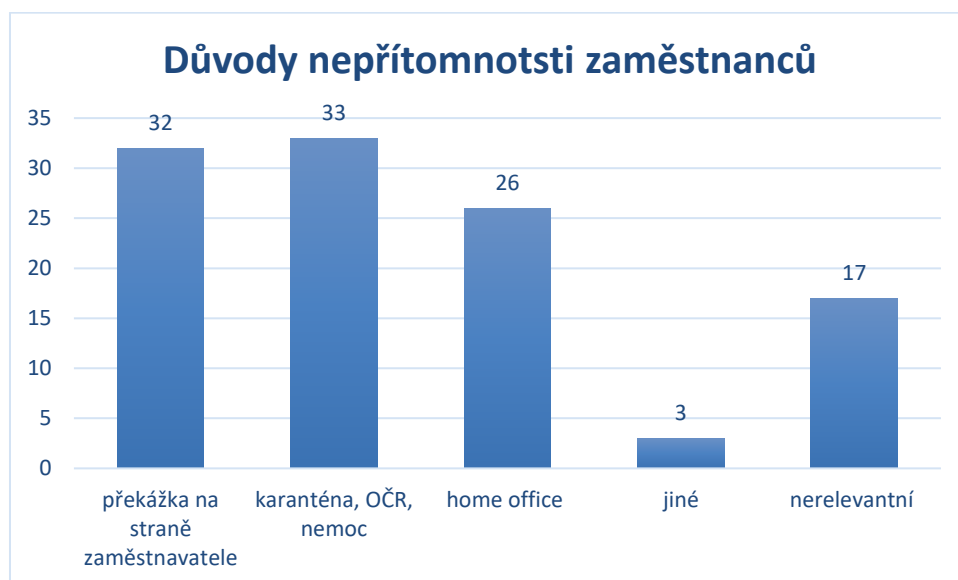
Pozitivní zprávou je, že tři čtvrtiny všech respondentů zatím nemusely propustit žádné své zaměstnance, přičemž dalších 7 % žádné zaměstnance ani nemá. Někteří zaměstnanci v současné

situaci pracují z domova nebo čerpají dovolenou případně příspěvek na ošetřování člena rodiny. Bohužel již 17 % firem muselo přistoupit k propouštění zaměstnanců, případně neprodlužování smluv na dobu určitou. 70 % z firem, které byly nucené propouštět je ze sektoru služeb, převážně z hotelnictví, cestovního ruchu a lázeňství.

4. Jaké jsou důvody nepřítomnosti vašich zaměstnanců na pracovišti?

Podnikatelské subjekty, které mají zaměstnance, uváděly důvody, proč zaměstnanci nejsou v provozovnách nebo nevykonávají živnost. Dotazovaní mohli zvolit jeden nebo více důvodů. Níže je přehledný graf, který ukazuje četnost jednotlivých důvodů. Mezi jiné důvody patří například čerpání dovolené nebo omezení přeshraničního pohybu. Pro část respondentů (17) otázka nebyla relevantní, protože buď nemají zaměstnance, nebo fungují bez omezení.

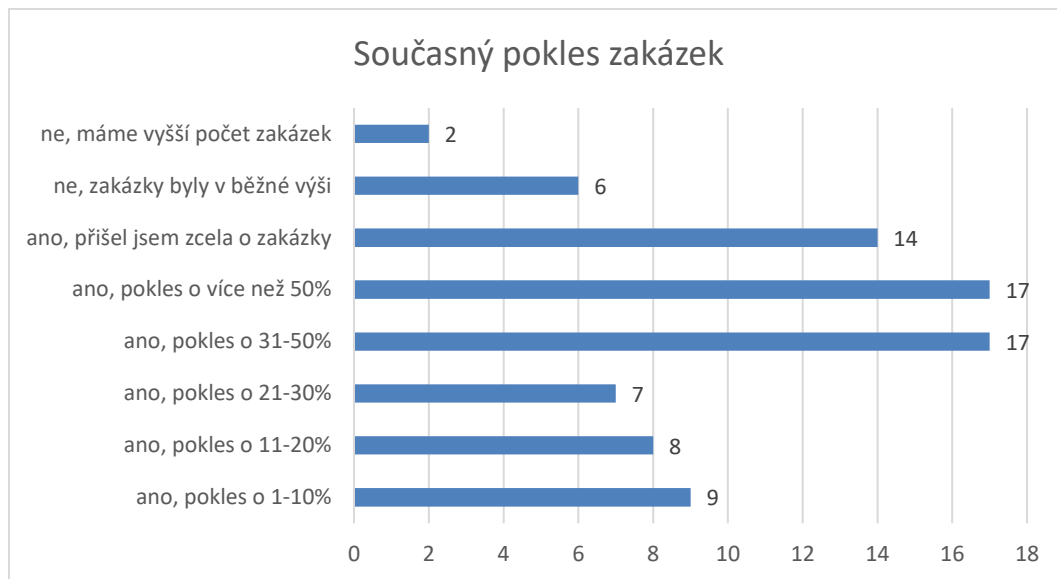
Graf 6: Důvody nepřítomnosti zaměstnanců ve firmách

Další dvě otázky byly zaměřeny na situaci firem v oblasti zakázek, tedy toho, jak současná omezení ovlivnila stav jejich zakázek a jaký je předpoklad v budoucích 2 týdnech.

5. Zaznamenali jste v posledním týdnu pokles zakázek oproti normálnímu stavu?

Graf 7: Pokles zakázek ve firmách v současnosti

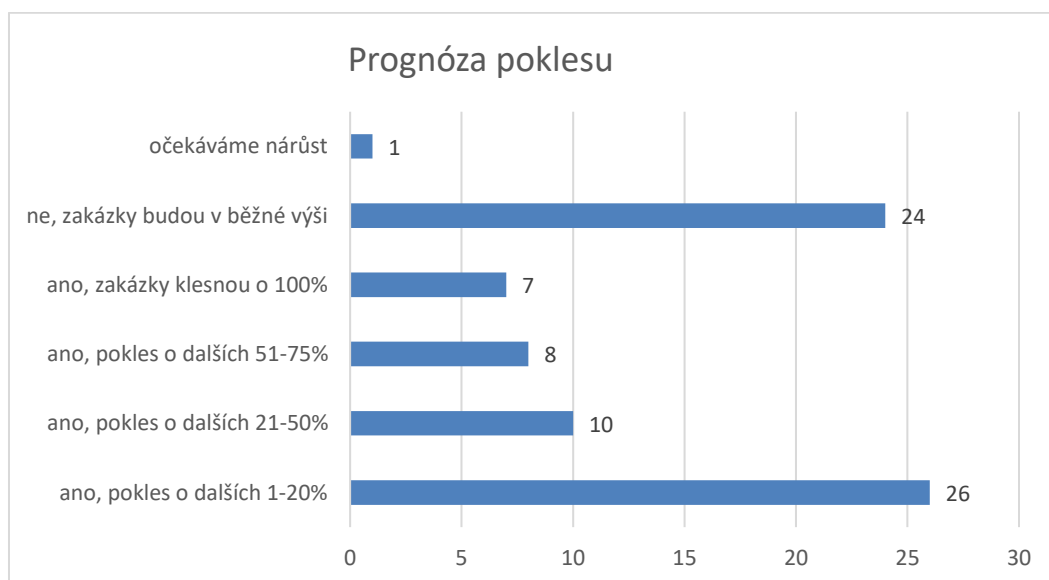

Pouze 8 respondentů uvádí, že nezaznamenali pokles zakázek, dva z nich dokonce zaznamenali vyšší počet zakázek, tyto dvě firmy jsou ale navázané na zdravotnictví. Dále je z grafu patrné rozložení stupně poklesu zakázek v podrobné škále. Celkem 17 subjektů zaznamenalo pokles o 50 a více % a 14 jich přišlo o zakázky úplně, tyto dva segmenty činí více jak třetinu dotazovaných firem.

6. Očekáváte další pokles zakázek v příštích 14 dnech?

Tato otázka nebyla relevantní pro 6 z 82 dotazovaných podnikatelských subjektů.

Graf 8: Prognóza poklesu zakázek ve firmách v následujících týdnech

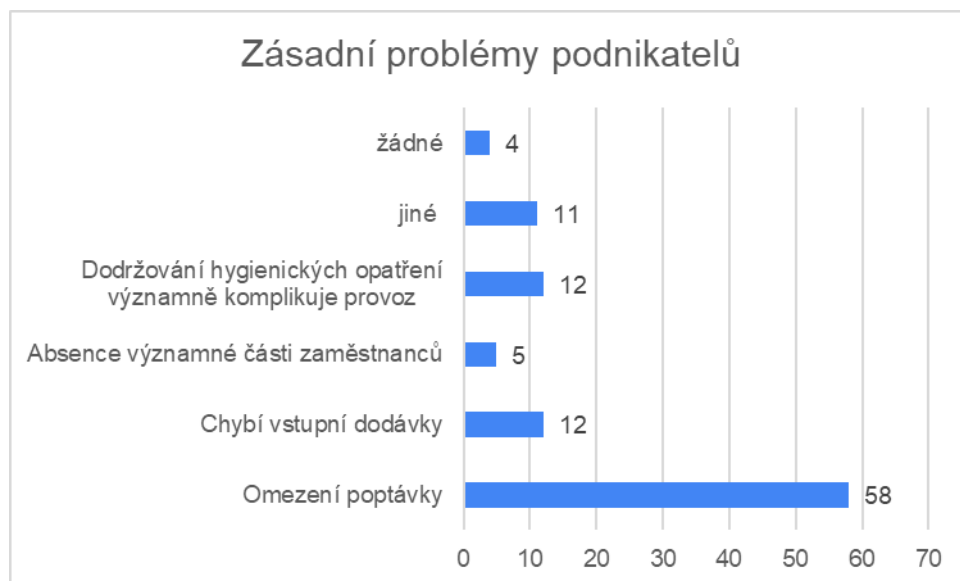
Další pokles zakázek očekává v dalších dvou týdnech většina dotazovaných - 67 %. Z těchto firem zhruba polovina čeká další pokles poptávky do 20 % a polovina o více jak 20 %. 7 firem dokonce čeká, že o zakázky v příštích 14 dnech přijdou úplně, až na jednu firmu jsou to všechno firmy z oblasti hotelnictví, cestovního ruchu a lázeňství. 33 % podnikatelů čekají zakázky v běžné výši nebo dokonce nárůst poptávky.

Následující otázky se zaměřují na další skutečnosti, které ovlivňují chod firem a provozování živností a souvisejí nebo jsou vyvolány současnými mimořádnými opatřeními. Jedná se o to, s jakými zásadními problémy se firmy potýkají, jaká přijali v současnosti opatření pro udržení podnikatelské činnosti nebo zda čerpali nějakou státní podporu. V neposlední řadě nás zajímalo, zda podnikatele trápí omezený přeshraniční pohyb obyvatel.

7. S jakým zásadním problémem se nyní potýkáte?

U této otázky mohli podnikatelé zaškrtnout více odpovědí a zároveň uvést i další problémy, které je trápí a nebyly mezi navrženými odpověďmi. Níže je výčet problémů, se kterými se podnikatelé nyní potýkají.

Graf 9: Zásadní problémy podnikatelů

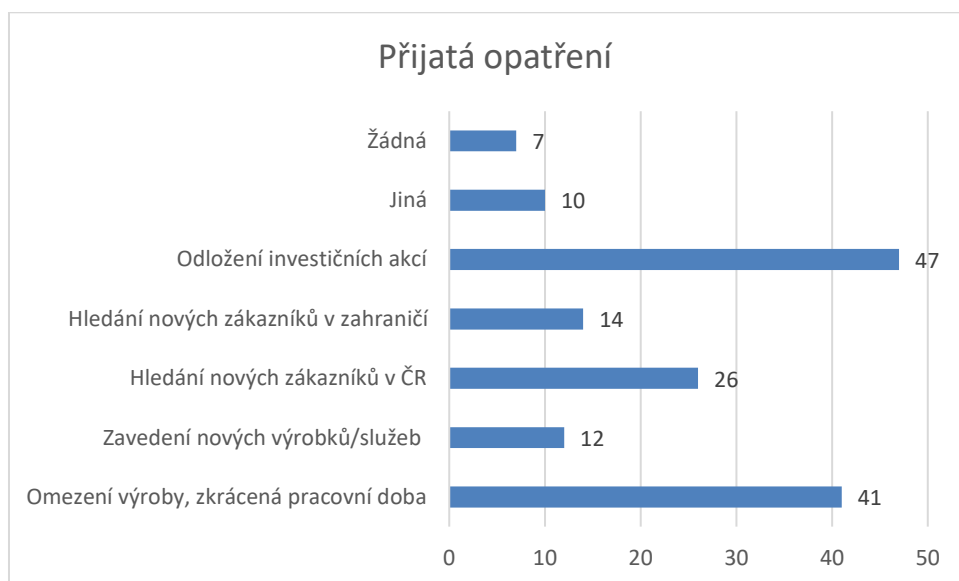

Z grafu je vidět, že momentálně podnikatele nejvíce pálí pokles poptávky po jejich výrobcích a službách. Mezi jinými problémy podnikatelé zmiňovali zejména omezený přeshraniční pohyb, který jim značně komplikuje obchodní či pracovní vztahy.

8. Jaká opatření jste přijali pro udržení podnikatelské činnosti/výroby v současné situaci?

U této otázky měli podnikatelé opět na výběr z několika možností, kdy mohli zaškrtnout i více variant. Také měli možnost se vyjádřit, jaká jiná opatření jejich společnost přijala. Níže je vidět výčet přijatých opatření, kdy s přehledem vede úsporné opatření ve formě odložení investičních akcí (47 respondentů). Častým opatřením je také úspora ve formě omezení výroby či zkrácené pracovní doby (41 respondentů). Mezi jinými opatřeními zaznělo například snížení mzdových nákladů nebo přijatá opatření proti šíření nákazy COVID-19. 5 podniků nemuselo přijmout doposud žádná opatření.

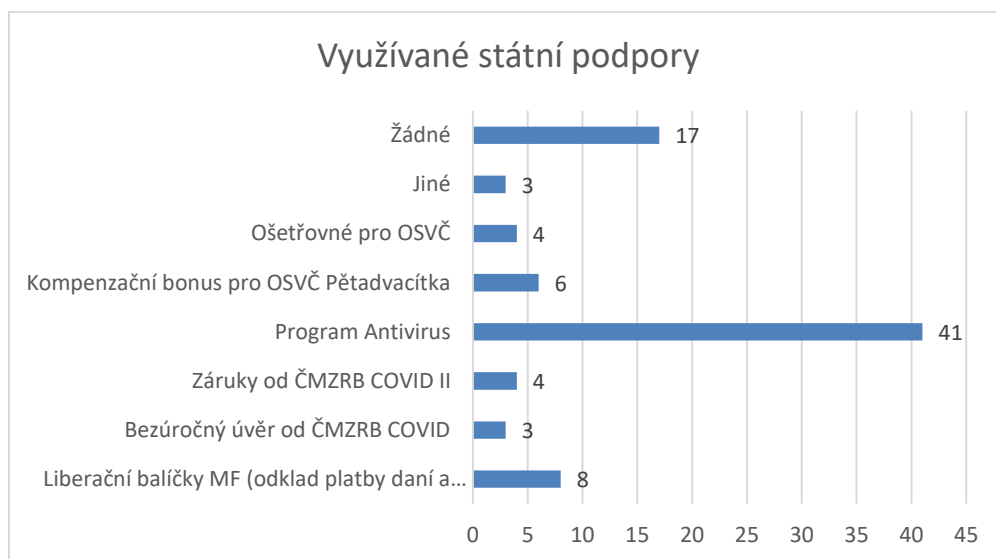
Graf 9: Přijatá opatření pro udržení chodu podnikatelské činnosti

9. Využijete či jste využili nějakou z podpor státu?

I u této otázky měli podnikatelé možnost zaškrtnout více variant odpovědí. 13 společností na tuto otázku neodpovědělo vůbec, dalších 17 nevyužilo doposud žádnou podporu, ani o tom neuvažuje. Nejvyužívanější státní podporou je Cílený program Antivirus, který umožňuje kompenzaci náhrad mezd zaměstnanců. Tuto podporu využilo nebo plánuje využít celkem 41 respondentů. Oproti tomu dotační programy Czech Rise Up, Technologie COVID-19 nebo Inovační vouchery COVID-19 nevyužila žádná z dotazovaných firem. Mezi jinými je například iniciativa Hospodářské komory ČR Zachraň práci, která firmám nabízí „sdílení“ pracovních kapacit. V rámci odpovědí také vyšlo najevo, že podnikatelům chybí podpora malých s.r.o. a jednatelů firem.

Graf 10: Využívané státní podpory

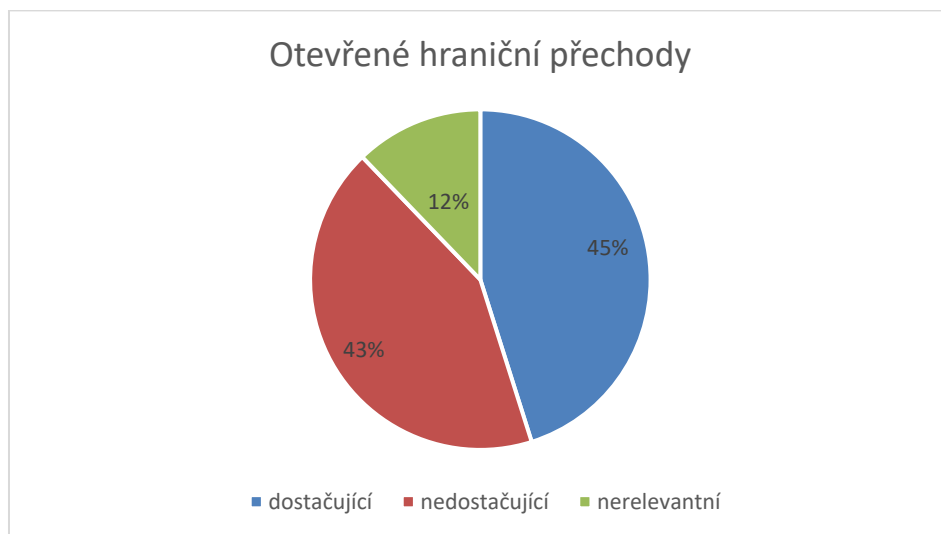

10. Jsou pro vás otevřené hraniční přechody dostačující?

Součástí mimořádných opatření Vlády ČR v souvislosti s koronavirovou epidemií došlo k omezení volného pohybu osob přes hranice ČR. V případě Karlovarského kraje se jedná o hranici se Spolkovou republikou Německo (spolkové země Bavorsko a Sasko). V rámci kraje jsou otevřené pouze hraniční přechody Pomezí nad Ohří – Schirnding a Vojtanov – Schönberg. V omezeném režimu v době od 5:00 do 23:00 také Boží dar – Oberwiesenthal a Kraslice – Klingenthal. V rámci této otázky jsme se ptali, zda jsou tyto hraniční přechody dostačující a v případě, že ne, otevření, jakého přechodu by uvítali.

Z odpovědí vyšlo najevo, že pro 45 % podnikatelů je současný stav dostačující, ale trápí je dlouhé fronty na hranicích, které jsou způsobené kontrolami. Pro 43 % podnikatelů není současný počet přechodů dostačující a uvítali by otevření hraničního dalšího hraničního přechodu, a to zejména hraničního přechodu Aš – Selb. Pro 12 % respondentů není otevření hranic relevantní.

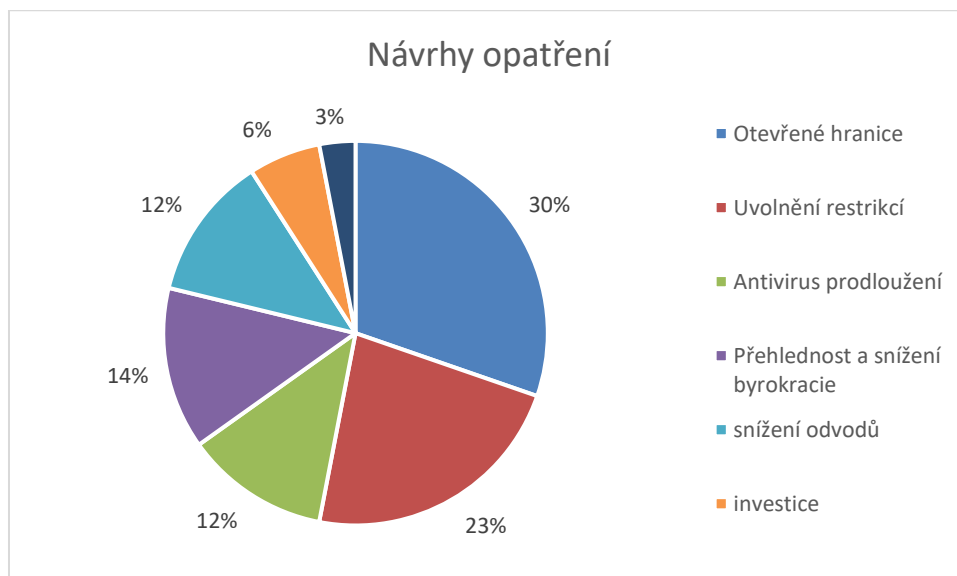
Graf 11: Vliv uzavření hranic se SRN na provoz firem/ živností

11. Jaká opatření by Vám v současné situaci pomohla?

Tato otázka byla otevřená a odpovědělo na ni 64 podniků. Z nich by třetina (20) uvítala plné otevření hranic. Další velkou skupinou bylo úplné uvolnění restrikcí a návrat do normálního života, toto zmínilo 15 respondentů. Často také bylo zmiňováno (9x), že stávající opatření a restrikce jsou nepřehledná a pravidla podpůrných programů zbytečně komplikovaná. Dalších 8 podniků pak zmínilo, že by jim pomohlo snížení povinných odvodů. Častou odpovědí také bylo prodloužení programu Antivirus i do dalších měsíců (8). Další podnikatelé zmínili např. státní investice a oživení ekonomiky, dotace na nájemné nebo snížení DPH na ubytovací služby.

Graf 12: Opatření, která by podnikatelům momentálně pomohla

12. Závěr

Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje realizovala v období 2. – 12. 5. 2020 dotazníkové šetření zaměřené na dopady mimořádných opatření vyhlášených vládou ČR z důvodu koronavirové epidemie. Elektronický dotazník vyplnilo celkem 82 vybraných firem z celého Karlovarského kraje z 5 hlavních oborů činnosti – služby (51 %), zpracovatelský průmysl (40 %), doprava (3 %), stavebnictví (5 %) a zemědělství (1 %). V průzkumu byli zahrnuti živnostníci bez zaměstnanců, malé a střední firmy a velké firmy do 630 zaměstnanců. Největší zastoupení měly podnikatelské subjekty se 101 a více zaměstnanci, druhou nejpočetnější skupinou byli mikropodniky do 5 zaměstnanců. Hlavním přínosem bylo rychlé a kompletní zodpovězení většiny otázek. Některé statistiky mohou být mírně zkreslené kvůli malému počtu podnikatelských subjektů v kraji.

Respondenti reagovali na současná omezení veřejného života, která mají vliv na jejich podnikání a živnost, zamýšleli se nad budoucími dopady těchto omezení a navrhovali jejich kompenzaci.

Výstupy z šetření

Z dotazníkového šetření je zřejmé, že mimořádná opatření vyhlášená vládou ČR z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru na území ČR zasáhla nějakým způsobem více než tři čtvrtiny podnikatelů v Karlovarském kraji, což je oproti poslednímu dotazníkovému šetření, které jsme realizovali na konci března, nárůst o 25 %.

Úplně uzavřít provozovnu nebo živnost muselo 12 % z oslovených subjektů. Zde jsme oproti minulému průzkumu, kdy musela být uzavřena téměř třetina firem, zaznamenali zlepšení stavu. Významně omezit provoz muselo 83 % dotázaných, což je podobné číslo jako v předchozím období (87 %). Důvodem bylo přímo nařízené uzavření provozovny nebo živnosti, omezení pohybu osob, nařízené karantény, uzavření škol a školek a uzavření státní hranice se SRN. Následkem nebo druhotným dopadem mimořádných opatření jsou pak zejména **významný pokles zakázek** (poptávky po zboží nebo službách), **problémy se zajištěním pracovních sil a omezení dopravy**. Což má a bude mít za následek pokles tržeb podnikatelů.

Jen 5 % podnikatelských subjektů se současná krize významně nedotkla a nemuseli svůj provoz nijak omezovat, dvě firmy dokonce hlásí nárůst zakázek oproti běžnému stavu. Jedná se většinou o zpracovatelský průmysl nebo stavebnictví. Oproti poslednímu šetření je zde pokles o 8 %. Menší omezení (tj. firma provádí činnost na 75 % - 90 %) udává 13 respondentů (19 %). Více jak třetina subjektů (37 %) omezila svůj provoz nebo činnost na 25 – 75 %. Velká omezení muselo zavést 26 dotazovaných podnikatelů (podnikají jen do 25 % nebo vůbec). Nejčastěji negativní dopady zaznamenává sektor služeb a silniční doprava. Dále se dotazovaní shodli na tom, že se dá očekávat další pokles tržeb a v některých případech i ukončení podnikání z výše uvedených důvodů.

Otázky týkající se **dopadů na zaměstnanost** ukázaly, že tři čtvrtiny všech respondentů zatím nepropustily své zaměstnance. Tento stav tedy zůstává oproti poslednímu dotazníkovému šetření stejný. Malá část podnikajících nemá žádné zaměstnance (7 %), tudíž pro ně otázky nebyly relevantní. Zbýlých 17 % subjektů již část svých zaměstnanců propustila. 70 % z firem, které byly nucené

propouštět je ze sektoru služeb, převážně z hotelnictví, cestovního ruchu a lázeňství. Dále se ale očekávat, že velká část firem bude propouštět své zaměstnance po ukončení programu Antivirus, který je současně nejvyužívanější státní podporou. Tento program je pro zatím schválen do konce května. Největší přísun nezaměstnaných se tedy dá předpokládat v měsících červen a červenec.

Zaměstnavatelé momentálně také bojují s absencí svých zaměstnanců na pracovištích, celkem 85 % podniků. Nejčastějšími důvody nepřítomnosti zaměstnanců jsou překážky na straně zaměstnavatele, nařízení karantény, čerpání ošetřovného nebo nemoc. 26 respondentů také umožnilo svým pracovníkům práci z domova.

Podnikatelské subjekty trápí v současné době **pokles počtu zakázek**. Velká část respondentů 90 % (72) uvádí nějakou konkrétní hodnotu poklesu zakázek oproti normálnímu stavu, zde je oproti posledním výsledkům jen mírný nárůst o 3 %. Téměř polovina subjektů (37) zaznamenala pokles o 50 a více %. Pouze 2 % dotázaných uvedlo, že nezaznamenali pokles zakázek, oproti březnovým 9 %. Další pokles zakázek očekává v dalších týdnech také valná většina dotazovaných 67 %. Je zde ale vidět optimističtější prognóza podnikatelů, v březnu totiž propad zakázek očekávalo 87 % podnikatelů.

Největšími problémy, které podnikatele v současnosti firmy trápí, jsou pokles zakázek (58), omezený přeshraniční pohyb, který jim značně komplikuje obchodní či pracovní vztahy ovlivňují chod firem.

Častými opatřeními, které firmy momentálně využívají jsou omezení výroby (41) a odložení investičních akcí (47). Firmy se také soustředí na hledání nových zákazníků, a to jak v ČR (26), tak i v zahraničí (14).

Z průzkumu také vyšlo najevo, že **nejčastěji využívanou státní podporou** je program na ochranu zaměstnanosti Antivirus z dílny MPSV, který využila nebo využije polovina dotázaných (41). Téměř čtvrtina respondentů (17), že žádnou podporu nevyužila a ani neplánuje využít.

V současnosti dochází také k rozvolňování restriktivních opatření a udělování výjimek, které mohou vycestovat/přicestovat přes státní hranice ČR. K úpravě **otevřených hraničních přechodů** ale významně nedošlo a přibyl pouze jeden otevřený hraniční přechod v omezeném režimu 5:00-23:00. 43 % respondentů ale uvedlo, že je pro ně současný stav nedostačující a uvítali by další rozvolňování, především otevření dalších hraničních přechodů, kdy nejčastěji zazníval hraniční přechod Aš – Selb.

Z provedeného šetření vyplynuly i **požadavky nebo potřeby** podnikatelů, které **by mohly firmám v současné době pomoci**.

Firmy by uvítaly:

- Znovuotevření hranic pro usnadnění pohybu zboží a osob (30 %)
- Uvolnění restriktivních opatření a návrat k normálnímu životu (23 %)
- Prodloužení programu Antivirus i na další měsíce, alespoň červen a červenec (12 %)
- Významná část podnikatelů si také stěžuje zejména na nepřehlednost vládních opatření a komplikované manuály podpůrných programů (14 %)

- Mezi dalšími zaznívali také snížení povinných odvodů, státní investice a oživení ekonomiky, dotace na nájemné nebo snížení DPH na ubytovací služby (21 %)

Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje a Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest mají díky výsledkům z dotazníkového šetření přehled o problémech firem v kraji z důvodu koronavirové epidemie a dále má i představu o možnostech zmírnění této krize formou různě zacílených podpor a pomoci ze strany státních orgánů.